

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 8 september 2011

MEDITATIE

De witte keursteen

De Heere Jezus heeft een brief geschreven aan Zijn gemeente in Pergamus. Hij weet ze wel te vinden tussen al die indrukwekkende afgodische tempels. Hij heeft ze gewaarschuwd, maar ook bemoedigd. Aan de getrouwe strijders beloofde Hij teerkost voor onderweg: het hemelse manna. Maar heerlijker nog is de belofte die Hij geeft voor als de vermoeide pelgrims komen aan het eind van de reis: de witte keursteen.

Aan het eind van de reis kreeg de pelgrim een teken van de overwinning: een witte marmeren steen. Dat was vroeger een publiek bewijs van de overwinning. Iedereen kon dat zien. En nu staat er: keursteen. Dat wijst op kiezen. Wie moest er kiezen? De rechter! In de oudheid pleegde de rechter iemands schuld of onschuld aan te geven door het uitreiken van een witte of een zwarte steen. Zo deed hij uitspraak. Haalde hij de zwarte steen uit de vaas, dan was de aangeklaagde veroordeeld. Kreeg de verdachte echter de witte steen, dan was hij vrijgesproken.

Die overwint, Ik zal hem geven... een witten keursteen, en op den keursteen een nieuwen naam geschreven, welken niemand kent, dan die hem ontvangt.

Openbaring 2:17 (slot)

En zo zal nu eenmaal voor ieders oog de hemelse Rechter, gezeten op Zijn troon, ons allen publiekelijk oordelen. Zijn volk zal dan de witte steen ontvangen en alle ongelovigen en goddeloze de zwarte. Hoe kan dat? Hoe kan nu een in zichzelf zo schuldig volk de witte steen van de vrijspraak ontvangen? Hebben ze dan geen schuld meer? Inderdaad! Die is vergeven. Hoe kan dat? Omdat Christus de zwarte steen ontving uit de hand van de Vader, toen Hij borg voor hen stond.

Hij heeft hun oordeel vrijwillig op Zich genomen en hun schuld gedragen. Hij ging de dood in om de Zijnen

vrij te kopen met Zijn dierbaar bloed. Daarvoor werd Hij aan het vloekhout des kruises genageld. Hij is veroordeeld en schuldig verklaard. Hij werd publiekelijk door Zijn God en Vader verlaten in Zijn helse smarten, om voor een schuldig volk de vrijspraak te verwerven.

Hebt u zo wel eens heerlijkheid in Hem mogen zien, in die lijdende en stervende Zaligmaker? Wie immers straks de witte steen uit de handen van God ontvangen zal, heeft door het geloof in dit leven al iets geleerd van de vrijspraak op grond van Christus verdiensten. Weet u daar ook van? Dat u in het uur van uw veroordeling, toen u voor de heilige God niet bestaan kon in al uw schuld en zonden, het zicht mocht ontvangen op die witte keursteen? Toen u erkennen moest de zwarte steen verdiend te hebben. Heere, ik ben schuldig! Ik moet voor eeuwig veroordeeld worden!

Maar Christus kwam, die schuldovernemende Borg. En Hij opende uw oog ervoor dat Hij in de plaats van Zijn schuldige volk de zwarte steen ontving uit de handen van de Vader toen Hij veroordeeld werd en vervloekt

En als de Heilige Geest ons oog daarvoor opent en de toepassing schenkt van die goddelijke vrijspraak om Christus' wil, wordt dat zo'n groot wonder, dat je met Paulus gaat uitroepen: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorene Gods".

Dan kun je weer voor God bestaan, gereinigd door Zijn bloed en geheiligd door Zijn Geest. De troost van die vrijspraak is echter hier nog maar ten dele. De troost is afhankelijk van de mate van het geloof. Maar straks zal ze ten volle zijn. Dan zal God Zijn volk ten volle rechtvaardigen voor het oog van de hele wereld.

Op die keursteen staat een nieuwe naam. De oude naam op die zwarte steen die we allen verdiend hebben is "zondaar, kind des toorns, schuldige en des doods waardige". De nieuwe naam op die witte steen is: "rechtvaardige, kind van God, vrijgesprokene, erfgenaam van het eeuwige leven". En wat zullen we vol bewondering op-

Inhoud

89e jaargang

Nr. 48

- 1 De witte keursteen
- 2 Van zee tot zee: Storm in het oosten
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (34)
- 4 Commentaar: Recht op euthanasie?
- 5 Even maar...
- 6 Shoppen of verzuimen
Pleidooi prof. Wisse voor trouwe kerkgang (3)
- 8 John Owen over de groei in de heiliging (5)
- 9 Oorsprong en weerlegging
Laatste uitgave van een martelaar
- 10 Boekennieuws
- 11 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 13 Kerkdiensten

blikken naar de doorboorde handen van Hem Die de keursteen verdiende. Wat een genade!

Ja, van die keursteen staat ook dat hij gegeven wordt. Nu wordt hij al ontvangen door de hand van het geloof. En daar kan heel wat nood en strijd aan voorafgaan. Vooral als we zien op de straf die we verdiend hebben en het oordeel dat we ons hebben waardig gemaakt. Maar wat een genade, als God die keursteen alvast eens even laat zien. Als de ruimte van zalig worden ontsloten wordt in het dierbaar bloed van Christus.

Niemand kent die steen, dan die hem ontvangt! Het is dus een zeer persoonlijke zaak. De wereld kent die vergeving niet. De naamchristen kent die vrede ook niet. Zij wringen zich in duizend bochten om ook de wereld nog te vriend te houden. Kent u hem?

Hebt u die vergeving leren zoeken en die vrijspraak wel eens mogen horen uit het Evangelie, toegepast door de Heilige Geest in uw hart? Ziet u er wel eens naar uit, naar het eind van de reis?

Is er iemand onder de lezers die bang is dat hij straks de zwarte steen ontvangt? De steen van het eeuwige oordeel, de eeuwige verlorenheid!

Kom, de Heere wil die witte steen nog geven! We leven nog in de genadetijd! God wil uw oog er nog voor openen, dat u de zwarte steen verdiende en de witte kunt krijgen - uit louter genade. Het is een strijd om in te gaan. Maar, "wie overwint, Ik zal hem geven de witte keursteen. Wie oren heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt".

Vlissingen, ds. C.G. Vreugdenhil

naar noord.

In de stad zelf werden alle vliegvelden, stations, en de ondergrondse, gesloten.

Het gevaar ontvluchten... Was dat nu ook maar zo bij het evacuatiebevel dat iedere zondag en ook door de week tot ons komt: Vliedt de toekomstige toorn! De oproep om ons te haasten om onzes levens wil. Helaas, in het algemeen is de reactie op die oproep dezelfde als die van de schoonzoons van Lot op de aansporing van hun schoonvader, Sodom onmiddellijk te verlaten. Er waren er ook in New Jersey wel die de storm wilden afwachten, omdat ze meenden dat het wel mee zou vallen. Maar velen hebben hun leven niet in de waagschaal willen stellen en vluchtten.

Nog is het de welaangename tijd, nog is het de dag der zaligheid. Nog worden we geroepen onmiddellijk de stad des verderfs te verlaten en verbergings te zoeken in Hem, de Man Die als een verbergings tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed is. (Jes. 32:2).

Geen kerk

Zaterdagmiddags hoorden we van onze kinderen dat alle kerkdiensten voor de volgende dag afgelast waren. Er zou dus ook geen kerk gehouden worden in onze gemeenten in Clifton en in Franklin Lakes. De risico's waren te groot. Voor sommigen zal dat een teleurstelling geweest zijn. En wel voor hen die mogen instemmen met David in Psalm 27: 'Een ding heb ik van de HEERE begeerd, dat zal ik zoeken; dat ik al de dagen mijns levens

VAN ZEE TOT ZEE

Storm in het oosten

Het was een bezorgde vraag die ons gesteld werd. 'Komt die ook waar jullie wonen?' De vraag betrof de orkaan Irene, die volgens berichten de oostkust van de VS zou teisteren. Dagenlang werd de route die Irene ging met zorg gevolgd.

Meestal komen de hevige orkanen en zware tropische stormen in het zuiden of zuidoosten van de VS voor. Nu waren de voorspellingen anders. Verwacht werd dat ook de meer noordelijke oostkust de verwoestende kracht van de orkaan Irene zou ondervinden. Dat zou dan ook de stad New York en de staat New Jersey treffen. We konden de zorg van de vraagsteller wegnemen. New Jersey ligt nog altijd zo'n twaalfhonderd kilometer van ons vandaan. Vier van de gezinnen van onze kinderen, wonen er echter wel.

Evacuatiebevel

De berichten van eind vorige week -de laatste week van augustus- waren niet geruststellend. Een evacuatiebevel werd door de overheid uitgevaardigd, waardoor twee en een half miljoen mensen hun woning moes-

ten verlaten. De grote wegen waren dan ook volgepakt met evacués. Een grote doorgaande weg met in iedere richting vijf banen, werd nu als een eenrichtings-snelweg gebruikt met tien banen. Allemaal op weg van zuid

Ook Nederland kent de gevolgen van een stormramp.

Licht

mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel'.

Dat kerkdiensten door weersomstandigheden worden afgelast, komt overigens in Amerika wel vaker voor, maar dan meestal in de winter. In augustus is dat echter naar mijn weten nog niet eerder in New Jersey gebeurd. Sommigen hebben op afstand - twaalfhonderd kilometer - mee kunnen luisteren naar de diensten die in Michigan werden gehouden.

Ontberen doet wel eens waarden. En waarden mogen we het zeker wel als we zondags nog op mogen gaan naar Gods Huis en er ook de waarheid nog mogen horen. Gelukkig als we niet uit gewoonte, maar met honger en dorst naar Gods Huis mogen komen, verlegen om onderwijs. Zoals Maria zat aan de voeten van de Heere Jezus. Dat zijn mensen die de weg zelf niet weten en zo nodig hebben dat de Heere hen Zelf leidt in die wonderlijke weg waarin God aan Zijn eer komt en een zondaar eerlijk zalig wordt. Dan is er het verlangen de stem te horen van Hem Die de Weg, de Waarheid en het Leven is.

De storm barst los

Als de baan van een orkaan over land loopt, neemt de windkracht ervan meestal geleidelijk af. Dit was ook bij Irene het geval. Toen die boven de stad New York en New Jersey kwam, werd er niet meer van een orkaan, maar alleen van een tropische storm gesproken. Overigens krachtig genoeg om het elektriciteitsnet te ontwrichten, talloze bomen te ontwortelen en snelwegen open te breken en onbegaanbaar te maken. Daarbij kwam de hevige regenval die geweldige overstromingen veroorzaakten. Beekjes en kleine rivieren veranderden in kolkende watermassa's, alles meesleurend wat in de weg kwam.

Ook onze school in New Jersey, uitgaande van de gemeenten Clifton en Franklin Lakes, stond midden in het water, wat ook met de omliggende tuinderijen van gemeenteleden het geval was. Hele stadswijken kwamen onder water te staan. Gelukkig waren talloze bewoners van verzorgingstehuizen al naar elders overgebracht. Ook de oudste ouderling van de gemeente in Franklin Lakes, een oude pelgrim met wie we al heel lang bevriend mogen zijn, moest zijn huis verlaten.

Men verwacht de komende dagen nog meer overstromingen doordat

'Gij zijt het licht der wereld; een stad boven op een berg liggende, kan niet verborgen zijn.'

Mattheüs 5:14

Wie bij het meer van Galilea is, ziet in het noorden een hoge heuveltop. Daarop ligt de stad Zafeth. De Heere Jezus heeft waarschijnlijk op deze stad gedoeld toen Hij de bovenstaande woorden sprak. Als de zonnestralen aan de avond van de dag al lang niet meer zichtbaar zijn in de dalen, bevindt het avondlicht zich nog op de heuveltop over het stadje Zafeth. Overal zijn zware schaduwen, maar het liefelijke avondlicht schijnt nog op die top. Nog een korte tijd en dan zal het geheel donker zijn.

De Heere Jezus onderwijst Zijn discipelen. Zij zijn een licht in deze wereld. Nog even en dan zal het donker worden. De tijd dringt. Zij moeten het licht van Christus laten schijnen door hun woorden en daden. Nee, zij hebben uit zichzelf geen licht. Net als alle mensen leven zij van nature in de duisternis van de zonden. Maar door genade hebben zij licht ontvangen uit Hem Die gezegd heeft: 'Ik ben het Licht der wereld'. Als deze Christus tegen Zijn kinderen zegt dat zij het licht der wereld zijn, betekent dit dat zij gedurig uit de Lichtbron Christus bediend moeten worden. Anders kunnen zij geen licht zijn in deze donker wordende wereld.

Hun *spreken* moet een licht zijn. Zij moeten van zichzelf afwijzen. Paulus heeft dit ook mogen doen. 'Doch wij prediken Christus den Gekruisigde, den Joden wel een ergernis, en den Grieken een dwaasheid, Maar hun die geroepen zijn, beide Joden en Grieken, prediken wij Christus, de Kracht Gods en de Wijsheid Gods' (1 Kor. 1:23, 24).

Hun *daden* moeten ook de uitstraling van een licht hebben. Petrus wijst erop in zijn brief. 'En houdt uw wandel eerlijk onder de heidenen; opdat in hetgeen zij kwalijk van u spreken als van kwaaddoeners, zij uit de goede werken die zij in u zien, God verheerlijken mogen in den dag der bezoeking' (1 Petr. 2:12).

Het licht dat Gods kinderen mogen hebben, komt van God en keert terug tot God. Zij plaats, als het goed is, zichzelf niet in de lichtbundel. Zij mogen het licht laten schijnen tot eer van God. De verheerlijking van Zijn Naam staat in het middelpunt.

Dit is een toetssteen in ons leven. Hebben wij licht? Beseffen wij dat we in een wereld leven waarin het steeds donkerder wordt? Dient het licht tot verheerlijking van God? Een arm volk heeft geen licht. Zij bedelen: 'In Uw licht zien wij het licht' en 'Zend Heere Uw licht en waarheid neder'. Zij zullen licht ontvangen en uitstralen.

Poortugaal, ds. C. Neele

het waterpeil hier en daar nog stijgen zal. De totale schade die door deze schade is aangericht wordt geschat op 10 biljoen. Het ergste is dat meer dan vijfendertig mensen, vaak door vallende bomen, zijn gedood, onder wie verschillende kinderen.

Wat is de mens maar klein en nietig, ook in het grote Amerika. Gelukkig als God groot mag worden voor ons en wij in onze nietigheid voor Hem in het stof komen. De dichter spreekt ervan in Psalm 29:2-4 'Geeft den HEERE de eer Zijns Naams, aanbidt de HEERE in de heerlijkheid des heilighdoms. De stem des HEEREN is op de wateren, de God der ere dondert; de HEERE is op de grote wateren. De stem des HEEREN is met kracht, de stem des HEEREN is met heerlijkheid'. Maar wie heeft, ook in deze storm, de stem des Heeren gehoord en Hem eer gegeven?

Omstanders hoorden een man in het rampgebied, nogal opgewekt en zorgeloos, zeggen: 'Een dag of twee en dan ga ik weer fijn mijn leventje leiden zoals voordat dit gebeurde'. Een beeld van hen - misschien van u? van jou? - die al zo vaak gewaarschuwd zijn, maar niet hebben gehoord. Die zorgeloos en onbekommerd voortgaan op de weg die naar een eeuwige ondergang leidt.

Of... is die stem des Heeren ons niet onbekend gebleven? Hebben we leren vluchten om onzes levens wil tot die enige Schuilplaats, de dierbare Middelaar, Die van God gegeven is?

Het huis op de rots

Het is wel goed geweest dat van overheidswege tijdig waarschuwingen zijn uitgegaan, anders zouden er nog veel meer slachtoffers gevallen zijn. Ook wij worden gewaarschuwd, zoals ook de tijdgenoten van Noach op het naderende gevaar werden gewezen. Een storm gaat over deze ondergaande wereld. De storm van Gods oordelen. De Heere laat niet straffeloos met Zich spotten, ook niet door de moderne mens die met Hem afgerekend heeft. De storm ook van ontwikkelingen die niet te stuiten lijken te zijn. Onze gereformeerde gezindte is opengebrosen. Er is een storm van secularisatie en verwereldlijking. We vrezen dat het bouwwerk van die gezindte al heel erg vermolmd is. Wie blijft er staande? Er waren twee bouwers. Een was dwaas, de andere wijs. De dwaze bouwer zal wel medelijdend hebben neergezien op die tobber die zich zo druk maakte over een goed fundament voor zijn huis. Maar het eind weten

we. Zware stortregens kwamen, de winden waaiden, vielen op het huis aan, en het stortte in. Zo was het niet met het huis van de wijze bouwer. Dat was op de steenrots gegrond. De Steenrots Wiens werk volkomen is. Alleen Zijn werk houdt stand en wordt voltooid, en daarin wordt Hij verheer-

lijkt. Daar zorgt God Zelf voor. Mag dat werk blijken aan Gods knechten en Zijn heerlijkheid over hun kinderen. Tot eer van Zijn Naam die heerlijk is.

Een hartelijke groet,
ds. C. Vogelaar

COMMENTAAR

Recht op euthanasie?

Mensen die klaar zijn met het leven, hebben het recht hun leven op een humane manier te (laten) beëindigen. De claim die patiënten of familieleden leggen op artsen brengt sommigen van hen in emotionele problemen. Het hellend vlak waarvoor bij de totstandkoming van de euthanasiewet is gewaarschuwd, blijkt steiler dan menig een had verwacht.

Twaalf jaar geleden richtten de Gereformeerde Gemeenten, de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland zich tot de vaste commissie voor Justitie van de Tweede Kamer naar aanleiding van het toen bij de Tweede Kamer ingediende voorstel van Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding. De wet beoogde het opnemen van een strafuitsluitingsgrond in het Wetboek van Strafrecht voor de arts die levensbeëindiging op verzoek toepast of hulp bij zelfdoding verleent. Dat betekent dat als een arts aan bepaalde voorwaarden heeft voldaan bij de toepassing van euthanasie of hulp bij zelfdoding, hij niet strafbaar is. Daarvoor werden regionale toetsingscommissies in het leven geroepen. Ondanks de bezwaren die tegen de legalisering van euthanasie zijn ingebracht, is de wet er in 2002 toch gekomen.

Hellend vlak

In de brief waarin genoemde kerkverbanden hun bezwaren tegen het wetsvoorstel uitten, stond onder andere het volgende: "Nu eenmaal de weg van de euthanasie in ons vader-

land is ingeslagen, is onze eerder geuite vrees dat het hellend vlak steeds steiler zal blijken te zijn, helaas waarheid." Dat was toen. Sedertdien is het er niet beter op geworden. Het hellend vlak is nog steiler gebleken. In het Reformatorisch Dagblad van 29 juli 2011 wordt in een redactioneel commentaar ingegaan op een rapportage van de actualiteitenrubriek EenVandaag. De commentator merkt daarin op dat het duidelijk is dat zij die bij de invoering van de euthanasiewet in 2002 de vrees uitspraken dat de wet drempelverlagend zou werken, meer gelijk hebben gekregen dan ze ooit voorzien hebben. De feiten spreken voor zich.

Uit een onderzoek onder ruim 1600 ouderen (zie het Reformatorisch Dagblad van 12 augustus 2011) blijkt dat 64 procent van de 1600 ondervraagde 50-plussers vindt dat mensen "die klaar zijn met het leven" het recht hebben hun leven op een humane manier te (laten) beëindigen. Allerlei redenen worden daarbij aangevoerd: angst voor dementie, geen pijn willen lijden of geen lichamelijke gebreken willen krijgen. Voor anderen is eenzaamheid een reden om 'uit het leven te stappen'. 18 procent van de ondervraagden vindt het nu al gerechtvaardigd om iemand die niet ernstig ziek of depressief is te helpen sterven. Een meerderheid vindt dat hulp bij een zelfgekozen levenseinde in de toekomst niet langer strafbaar moet zijn.

Ongepaste druk

Rond de invoering van de euthanasiewet bestond de gedachte dat er te weinig waarborgen bestonden tegen misbruik van de wet. Het mensen-

rechtencomité van de Verenigde Naties maakte zich er bezorgd over dat er wel eens ongepaste druk op patiënten zou kunnen worden uitgeoefend door medici, zodat van een vrijwillig en weloverwogen verzoek, waarover de wet spreekt, geen sprake meer is. Het gevaar van routine achtte het comité beslist niet denkbeeldig. Er zou rigoureus onderzocht moeten worden of Nederland het recht op leven wel voldoende beschermt.

Die verwachte ongepaste druk van de medici is in veel gevallen (gelukkig) uitgebleven. Natuurlijk zijn er

gevallen bekend waarin druk is uitgeoefend op patiënten of op de naaste familie om het levenseinde van een patiënt te bespoedigen. En natuurlijk was het daarbij ook niet altijd te bepalen of het daarbij wel echt ging om ongepaste druk (zoals dat door familieleden werd ervaren in situaties die in alle gevallen veel emoties oproepen) of om het beëindigen van een medisch zinloze handeling, waarbij het leven van de patiënt misschien wel wat langer kon worden gerekt, maar de gelegenheid om te sterven hem werd ontnomen.

De druk is echter van een andere kant gekomen. Uit de rapportage van EenVandaag blijkt dat veel medici helemaal niet zo positief zijn over de euthanasiepraktijk als soms wel wordt gesuggereerd. Veel artsen hebben emotioneel vaak grote moeite met het verrichten van euthanasie. Bepaalde patiënten of familieleden eisen zo dwingend dat, wanneer het lijden daar is, dat de huisarts "het licht uitdoet" zoals een onderzoeker het noemde, dat de artsen bescherming zoeken tegen die eisende patiënten en familieleden. Men meent

Even maar...

Verlichten, sterken, regeren

Bijna is het weer zo ver. Als de Heere het geeft op woensdag 14 en 21 september zal er een kandidaat bevestigd worden tot de heilige dienst. Respectievelijk in Doetinchem en Terneuzen zal dat plaatsvinden. Een bijzondere dag voor onze beide broeders met degenen die hen omringen, voor hun eerste gemeente en het geheel der gemeenten. Een dag die in het teken staat van Psalm 111: 't Is trouw al wat Hij ooit beval; het staat op recht en waarheid pal...'

Tijdens deze bevestigingsdienst krijgt de gemeente onderwijs in de gereformeerde ambtsleer. Er wordt ter gelegenheid van deze bevestiging uit het Woord geput: wat daarin over het ambt van de onderwijzing ons van Godswege geopenbaard is. Onderwijs voor de kandidaat, voor zijn kerkenraad en voor de gemeente(n). Eigenlijk is het bevestigingsformulier een korte samenvatting van de taakomschrijving van een dienaar des Woords. Een taak die in de loop der tijden enorm dreigt te veranderen, maar waarvan het toch zo nodig is dat we ons blijven richten op het primaire zoals het Woord ons voorhoudt. Kortweg gezegd: het primaat van de bediening van Woord en vervolgens de dienst van de sacramenten, de gebeden en tenslotte het pastoraat.

Op het hoogtepunt van deze dienst spreekt de kandidaat uit dat

hij 'van ganser harte' in alles zal buigen onder het Woord Gods. En daarna en daarom knielt onze broeder neer onder de opengeslagen Bijbel. Een onvergetelijk ogenblik, dat een adamskind verwaardigd wordt om deze liefdeslast van Christus als het ware daadwerkelijk op zich gelegd te voelen. Het wil immers wat zeggen 'afgezonderd tot het Evangelie Gods', zoals Paulus dat omschrijft in Romeinen 1:1b. Dat vergeet je nooit meer! Het is echter niet alleen een verwaardiging, ook een grote verantwoordelijkheid, want: '...hoe zal ik dat ooit kunnen?' Daarom is het beemoedigend dat direct daarna een inhoudsvolle zegenwens in Gods naam onder de geopende Bijbel wordt uitgesproken. Woorden, die zo passend zijn voor de weerbarstige praktijk van het ambtelijke leven die volgt. Dan klinkt het:

*'God, onze hemelse Vader,
Die u geroepen heeft tot deze
heilige dienst,
verlichte u door Zijn Geest,
versterke u door Zijn hand,
en regere u zó in uw bediening,
dat gij daarin behoorlijk en
vruchtbaar moogt wandelen,
tot grootmaking Zijns naams
en tot uitbreiding van het rijk
Zijns Zoons Jezus Christus.
Amen.'*

Een aantal dingen vallen in deze zegenbede op: het gaat om het

werk van God-drie-enig, namelijk de Vader, de Zoon en de Geest. Het gaat om het licht van de Geest, om de kracht van de almachtige Vaderhand en de genadebediening van Zijn Zoon, de Koning van Sion. God-drie-enig Zelf zal voor de uitvoering van de ambtelijke dienst en ook voor de vrucht zorg dragen. Dat mogen diegenen weten, die 'tot deze heilige dienst geroepen' zijn. Die weten, dat het onmiskenbaar Góds wil en weg in hun leven was om Gods woorden te spreken. Zowel persoonlijk als ambtelijk onwederstandelijk geroepen, om te dienen als uit kracht die God verleent. Altijd maar weer tegenwoordige tijd: 'verleent'. Dat heb je niet op zak... Dienen als dienstknecht van Jezus Christus, alleen maar omdat God het wil. Die mogen ook uitzien naar de vervulling van deze rijke zegenwens, op de dag van hun bevestiging uitgesproken. Dan gaat de weg vaak door het onmogelijke. Dan zal God zorgen dat er zoveel vleselijks steeds weer tussenuit moet. Maar de Vader van het welbehagen, de Zoon in de rijkdom van Zijn verdiensten en de toepassende Heilige Geest zullen zorg dragen voor licht en kracht en genadeheerschappij. Wat wordt er in weinig woorden toch veel (toe) gezegd! De Heere moge zo Zelf bevestigen en schragen. Ook na de dag van de bevestiging.

v.a.

recht te hebben op euthanasie. De drempel die nu nog in de wet is opgenomen: het moet immers gaan om uitzichtloos en ondraaglijk lijden, zal het op den duur niet uithouden. In de gedachten van velen is de drempel al zover uitgehold dat de wet niet achter kan blijven. De maatschappelijke op-

We hebben slechts recht op de dood, alleen door en uit genade schenkt God op grond van de verdienste van Christus werkelijk een goede dood.

vattingen dwingen daartoe immers, zo meent men. De dood-is-dood gedachte heeft in deze geseclariseerde samenleving zo velen geïnfecteerd, dat men meent straffeloos een einde aan het leven te kunnen maken, wanneer de mens meent dat zulks nodig is.

Niet verhaasten en niet tegenhouden

Het leven is een gave van God. Hij is het Die beschikt over het begin van ons leven en over het einde van ons leven. Het is niet aan de mens om daarin naar eigen goeddunken in te grijpen. Onze tijden zijn in de handen van God. "Neemt Gij hun adem weg, zij sterven, en zij keren weder tot hun stof" (Psalm 104:29). En in Daniël 5:23 staat dat onze adem in de hand van God is. Daaruit blijkt dat wij de dood niet mogen verhaasten, maar evenmin, zo wij dat al kunnen, mogen tegenhouden. De toenemende vraag naar euthanasie miskent het gegeven dat de mens reist naar zijn eeuwige bestemming. De mens reist naar zijn eeuwig huis.

Bij het openen van mogelijkheden om naar menselijk goeddunken in het leven in te grijpen, kunnen er tal van zorgvuldigheidscriteria worden gesteld waaraan de arts moet voldoen in de gevallen van ondraaglijk en uitzichtloos lijden. Zorgvuldig is het echter alleen wanneer een mens, als het naar het einde van het leven gaat, in zijn stervensfase wordt begeleid en pijnbestrijdende middelen worden gebezigd (die er gelukkig tegenwoordig zijn), zodat die mens op Gods tijd sterven kan. Nog los van de vraag of een mens, of hij nu arts, ethicus of rechtsgeleerde is, kan be-

oordelen of er bij de patiënt sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk lijden, zal dat oordeel heel verschillend uitpakken naar gelang de opvattingen van de beoordelaar over ondraaglijk en uitzichtloos lijden. De een zal het ondraaglijk en uitzichtloos vinden als hij nog langer moet leven, terwijl hij geen nuttige functie voor zichzelf meer ziet. De ander zal die conclusie pas trekken als de lichamelijke pijn verschrikkelijke vormen heeft aangenomen en het uitzicht op vermindering daarvan naar menselijke maatstaven afwezig is. Helaas wil men die criteria ook schrappen. De mens wil zelf het einde van zijn leven kunnen bepalen. Als ik vind dat mijn leven 'klaar' is, dan moet ik er een eind aan kunnen maken. Ik moet daarbij ook straffeloos geholpen kunnen worden, zodat - dat natuurlijk wel! - het op een waardige wijze gebeurt.

Moeilijke afwegingen

Moet de mens dan niet de gelegenheid krijgen om te sterven? Moet het leven dan maar eindeloos worden gerekend? Nee, dat niet. We miskennen niet dat er rond het einde van het mensenleven, mede als gevolg van de voortgang van de medische kennis en technieken vele vragen kunnen rijzen, zoals: tot wanneer moet de behandeling worden voortgezet? wanneer is de tijd gekomen om het gebruik van levensverlengende middelen te beëindigen? Dat kan soms grote worstelingen geven. Je zult maar een beslissing moeten nemen om de behandeling van iemand die je lief is, je man of je vrouw, misschien

wel je kind, stop te zetten. Dat vraagt van een mens eigenlijk het onmogelijke. Pastorale hulp kan dan heel gewenst zijn.

Elke beslissing rondom het levens-einde zal genomen moeten worden voor Gods aangezicht, in het licht van de naderende eeuwigheid. Het zijn aangrijpende en ingrijpende beslissingen. Maar het: Gij zult niet doden, geldt ook hier. Er moeten soms moeilijke afwegingen worden gemaakt, maar euthanasie is in strijd met Gods Woord. Ook als we vasthouden aan de gangbare definitie van euthanasie: het is de beëindiging van het leven van een ongeneeslijk lichamelijk zieke patiënt, door een arts, bij uitzichtloos en ondraaglijk lijden, weloverwogen en vrijwillig, nadat deze patiënt erom gevraagd heeft. Dat geldt des te meer waar een verruimde definitie van euthanasie zich aandient: het is de beëindiging van het leven van een mens door een arts of andere hulpverlener, op uitdrukkelijk en weloverwogen verzoek van die mens. De mens moet immers recht hebben op euthanasie, op een goede dood?

We hebben slechts recht op de dood, alleen door en uit genade schenkt God op grond van de verdienste van Christus werkelijk een goede dood. Maar dan is sterven geen bezoldiging meer van de zonde, maar een afsterven van de zonde en een doorgang tot het eeuwige leven. Daarnaast uitzien heeft met euthanasie niets te maken. Dat doet ook niet spreken van een recht, maar van genade alleen.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

3

Shoppen of verzuimen

Pleidooi prof. Wisse voor trouwe kerkgang

Reformatorische christenen zijn tegen zondagsopenstelling van winkels. En terecht. Maar sommige van hen shoppen op de eerste dag van de week naar hartelust. Ze rijden de eigen kerk voorbij om elders een dienst te volgen. Verandering van spijs doet immers eten.

De praktijk om af en toe eens in de buurt te kerken, is niet van vandaag

of gisteren. Ruim een eeuw geleden waarschuwde prof. Wisse er ook al tegen. 'Zoovelen meenen (althans zij laten het zoo voorkomen) dat het opgaan 's Zondags is: te gaan luisteren naar deze of genen spreker. Bevalt hij, dan komen ze terug; bevalt hij niet, dan... voort maar weer naar een anderen spreker,' zo schrijft hij in zijn al eerder genoemde brochure 'Naarstiglijk komen' (1902).

‘Voor dergelijke mensen schijnt de kerk niet veel anders dan een soort (zij het dan ook christelijk getinte) schouwburg te zijn. Treedt er een bekende, beroemde figuur op; of is er iets pikants te verwachten; of een variatie, waar ze hoop op hebben; dan zijn ze er. Maar is het anders, dan zijn ze er niet. Ik weet van lieden, die ten slotte getrouw kerken dáár of dan wanneer de spreker in zijn voordracht of schildering boeit of pakt. Nota bene! ’t Mankeert er nog maar aan, dat ze niet applaudiseeren kunnen. ’t Gaat Amerika achterop’.

Over het geestelijke leven van deze “loopers” oordeelt Wisse niet bepaald positief. ‘Het zijn in den regel hoogst zenuwachtige, onrustige mensen op kerkelijk gebied, met weinig diepgang van beginsel’.

Heel duidelijk geeft Wisse aan dat het niet gaat om de predikant die optreedt, maar om zijn Zender. ‘Het is niet de gemeente die opkomt, omdat de leeraar optreedt, en ook niet de leeraar, die optreedt omdat de gemeente samenkomt, zondermeer. Maar het is de Heere, Die in de samenkomst der gemeente, naar Zijn belofte, komt tot Zijn volk. En nu gaat de gemeente niet op, om eens te hooren, wat die domineé heeft te zeggen, maar omdat God, de Heilige en Getrouwe, daar woont waar ’t volk vergaderd is en daar Zijn bronader der liefde het rijkst doet vloeien, waarbij dan de leeraar slechts instrument wordt in de hand van zijn dierbaren, grooten Zender. De gemeente komt dan op om des Heeren wil, om haar God te ontmoeten, om Zijn aangezicht te aanschouwen, afgedacht van de persoon des leeraars’.

Schadelijk

Het onregelmatig opgaan onder de prediking in de eigen gemeente is naar de overtuiging van prof. Wisse tot schade van de gemeenteleden zelf. Een predikant zorgt bij de keus van de teksten waarover hij preekt voor variatie en lijn. Dat moet. ‘Juist omdat het bediening des Woords is, wordt heden dit stuk en een volgende week een ander element der waarheid toegelicht. Maar daaruit volgt dan ook, dat niet altijd iedere preek in bijzonderen mate op onze toestand past. Om nu die prediking bij te wonen, waaronder onze ziel de gewenschte stichting en voeding zal ontvangen, is het dus noodig alle predikaties, die in de gemeente worden gehouden, bij te wonen. Wie slechts nu en dan komt en dan nog durft klagen over ‘geen zegen’, verliest het recht om aldus

te spreken. Hij stelt zich feitelijk niet verstandig aan; want, nietwaar, die beurten waaronder men gezegend had kunnen worden, sloeg men over’.

Plicht tegenover eigen gemeente

Prof. Wisse weet dat er mensen zijn die zeggen meer zegen te ervaren bij een predikant in een naburige gemeente dan bij de dominee van hun eigen kerk. Soms heeft men dat ook voor het aangezicht van de Heere neergelegd en meent men –na het gebed hiervoor- vrijheid te hebben ontvangen om naar de buurgemeente te gaan.

Wisse waarschuwt dan toch voorzichtig te zijn daaruit te concluderen dat het naar Gods wil en in Zijn gunst is. Altijd moet goed worden bedacht

Het samenkomen van de gemeente is het oefenen van de gemeenschap der heiligen en een middel om elkaar te versterken.

‘dat de mensch in den regel spoedig gelooft, wat hij gaarne wil; dat voorts het gevoel een zeer onbetrouwbare maatstaf is; en dat we over heel wat dingen den euvelen moed hebben God nog eens afzonderlijk te gaan vragen, waar toch Zijn Woord duidelijk spreekt’.

De Heere heeft ons niet willekeurig een plaatselijke kerk aangewezen, zegt Wisse. Daar is men lid en daar hoort men als regel en trouw op te gaan. ‘Indien daar de zuivere leer

wordt verkondigd, zou wegblijven ons in verzet brengen tegen de Heere. Immers, een van twee: de leeraar verkondigt niet het ware Evangelie en daarom missen we zegen. Maar dan is de weg niet wegblijven, maar moet zulk een leeraar wegblijven. Dat is: dan moeten we hem bij de kerkeraad als een valsche-leer-verkondiger aanklagen. Wie dat dan niet doet, is anders mede verantwoordelijk voor den ondergang eener gemeente.

Doch is het, dat de leer wel zuiver is naar den Woorde Gods, dan is wegblijven niet minder dan een uitspraak tegen God. Want dan zegt ge feitelijk met daden: God had u niet moeten zenden. Zoo komt men dan in protest tegen God’.

Het maakt zoveel uit, of we met een schreeuw in ons hart opgaan: ‘Heere, zou er nog een woordje voor mij bij mogen zijn?’. Of dat we bij voorbaat kil vaststellen: ‘Het zal wel weer niks zijn’.

Thuis blijven

Ook de mensen die denken het bijwonen van de kerkdiensten zonder geldige reden te kunnen verzuimen door thuis te blijven en daar een preek te lezen, worden door prof. Wisse terechtgewezen. Daarvoor verwijst hij naar het leven van de eerste christengemeente. Toen kwam men veelvuldig samen. Daar hadden de volgelingen van de Heere Jezus hun vermaak in. ‘Vooreerst omdat een tintelende gloed van het nieuwe leven des Geestes aller hart verwarmde. Men kon het eenvoudig niet missen om in liefde samen te komen, geschaard rondom Gods getuigenis. Men was onverzagdig in het hooren en altijd weer bij vernieuwing hooren van die schoone heilsfeiten des lijdens en der opstan-

Laat ons onze onderlinge bijeenkomst niet nalaten.

ding Christi. De gemeente openbaarde zich hier in haar jeugdige frisheid, tintelend van leven.

Maar daar kwam nog iets bij: 't duerde vanzelf niet lang of de vijandschap der wereld werd openbaar. Verdrukking en vervolging werd het deel der gemeente. In die omstandigheden lag het vanzelf weder voor de hand, dat men zijn kracht, sterkte en troost vond in de onderlinge samenkomsten. Dáár kwam de eenheid, liefde en kracht tot strijden het meest uit. Dáár werd de bovenal door gemeenschapsbeoefening met den verheerlijkten Christus, vooral in de viering des avondmaals, het geloof gesterkt, de moed vernieuwd, de wil verstaald, de liefde te inniger. In één woord: dat samenkomen der gemeente was het bolwerk tegen de wereld en den vorst der duisternis, in hun aanslagen tegen Christus' kerk'.

De boodschap van Wisse is dus: het samenkomen van de gemeente is het oefenen van de gemeenschap der heiligen en een middel om elkaar te versterken. Het is het enige middel waardoor de Heere Zijn genade wil werken en sterken. Thuis blijven en een preek lezen of beluisteren is dus niet meer dan een noodoplossing. Dat wordt als

'hulpmiddel' gevoeld, als het goed is. Niet meer en niet minder. Daar waar die gekozen wordt uit een soort gemakzucht, is ze verlies van wezenlijke aspecten van het gemeenteleven zoals de Heere dat in Zijn Woord voorgeschreven heeft.

Hoe belijden onze Dordtse Leerregels het ook al weer? 'Gelijk het God nu beliefd heeft dit werk der genade door de prediking des Evangelies in ons te beginnen (DL 3\4, 17), alzo bewaart, achtervolgt en volbrengt Hij het door het **horen**, lezen en overleggen daarvan....(DL 5,14). Het horen wordt als eerste genoemd. Laat de Heilige Schrift zelf ook hierbij het laatste woord hebben: 'En laat ons onze onderlinge bijeenkomst niet nalaten, gelijk sommigen de gewoonte hebbe, maar elkander vermanen; en dat zoveel te meer, als dat gij ziet dat de dag nadert. Want zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der waarheid ontvangen hebben, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonden, maar een schrikkelijke verwachting des oordeels... (Hebr. 10:25-27)'.

(slot)

Klaaswaal,

ds. G.J. van Aalst

voor groei en toenemen, maar de daadwerkelijke beoefening van de heiliging is geheel afhankelijk van de gedurige invloed van Gods Geest. Hij koestert dat nieuwe werk en draagt er zorg voor. Net als in de natuur de tuinman zorgt voor de planten, zo draagt Gods Geest ook zorg voor de ontwikkeling en ontplooiing van het nieuwe leven. Hij besproeit dit nieuwe leven en zorgt ervoor dat het werk gaat toenemen dat Hijzelf is begonnen.

Als mensen dr. Owen tegenwerpen dat hij teveel nadruk legt op het toe-passende werk van Gods Geest, reageert hij wat verongelijkt. Hij zegt dat mensen maar niet willen geloven dat Gods genade zeker kan samengaan met de naarstige gehoorzaamheid van de gelovigen. Mensen mogen niet zorgeloos zijn. De nieuwe natuur in Gods kinderen is zo krachtig dat de natuurlijke verdorvenheden ten onder worden gebracht. Hij zegt niet dat ze geheel overwonnen kunnen worden, want dat gebeurt pas in de eeuwige heerlijkheid.

Owen wijst er vervolgens op dat er overeenkomst is tussen het geestelijk leven en alle werken in de natuur. Overal in de natuur is er sprake van groei, dus ook in het geestelijk leven. We zien dat bomen en planten groeien en zo is het ook met het geestelijk leven en de groei in de heiliging. In de natuur hebben bomen en planten besproeiing nodig, welnu, ook het geestelijk leven kan niet zonder de besproeiing van Gods Geest.

Wat zijn de middelen om tot groei te komen? Owen wijst op het belang van het lezen van het luisteren naar de Schrift en de verkondiging van Gods Woord. Hij zegt dat in de verkondiging de geestelijke waarheden en geestelijke goederen worden voorgesteld. Als genade van Christus en de beloften van het verbond worden voorgesteld aan de gelovigen, dan worden ze volgens hem uitgelokt om tot oefening van geloof en liefde te komen.

Het is wel opmerkelijk dat Owen hier niet verwijst naar de versterking van het geloof door de heilige sacramenten. Het lijkt erop dat Owen in het algemeen wat minder aandacht geeft aan de sacramentsleer.

Owen verwondert zich telkens over de trouw en de macht van Gods Geest Die het werk van Gods genade in de gelovigen in stand houdt. Hij wijst Gods kinderen er op dat hun gebed, een belangrijk aspect is voor de heiligmaking. De Geest van God geeft bekwaamheid om te bidden. Owen ziet

5

John Owen over de groei in de heiliging

Wat valt er in het dagelijks leven te merken van de wasdom in de heiliging? Owen gaat in zijn boek Pneumatologia Gods kinderen aansporen om in het hele leven de liefde te beoefenen. Hij haalt daarbij de tekst aan uit 2 Petrus 1:5-7 waar de apostel oproept om bij het geloof deugd, kennis, matigheid, lijdzaamheid, godzaligheid en liefde tegenover alle mensen te voegen.

Dr. Owen weet dat in het dagelijks leven veel droefheid en verzoeken, maar ook weldaden en genietingen hen overkomen. Het is de bedoeling dat alles in liefde en wijsheid wordt beleefd. Langs welke weg gaat de Geest van God ervoor zorgen dat de gelovigen daadwerkelijk geloof,

liefde en matigheid gaan beoefenen? Volgens Owen gebruikt God vaak beproevingen om de genadegaven van lijdzaamheid en liefde te beoefenen. Vervolgingen, moeiten en verdrukkingen worden door God hen toegezonden, want Hij bestraft en kastijdt Zijn kinderen om ze dichter bij Hem te brengen. God doet dat opdat het geloof en de lijdzaamheid geoefend worden en dat ze niet op zichzelf vertrouwen en verkeerde wegen gaan.

Weer zien we de spanning in de visie van Owen als hij zegt dat de Schrift aan de gelovigen de opdracht geeft om de ene genade bij de andere te voegen, maar ten diepste is het toch het werk van de Heilige Geest. De nieuwe natuur die Gods kinderen hebben ontvangen, is ontvankelijk

een verband tussen de Geest van het gebed en de Geest van heiligmaking. De geestelijke groei bestaat voor een groot deel in het naarstig beoefenen van het gebed. In het gebed belijdt de gelovige namelijk zijn afhankelijkheid en nietigheid aan de Heere God en hij vraagt tegelijk om kracht van God om gehoorzaam te zijn en de plichten te kunnen vervullen.

Wat te doen als er geen sprake is van groei in de heiliging? Wat moet er gedaan worden als de verdorvenheden in het leven steeds maar terugkomen? Dr. Owen wil de gelovigen raad geven, maar hij blijft wel bij zijn opvatting dat er groei moet zijn in de heiliging. Maar als gelovigen die niet kunnen waarnemen, dan wil hij hen niet mismoedig maken. Volgens hem moeten de gelovigen eerst hun eigen leven onderzoeken of er misschien belet-selen zijn waardoor de Heilige Geest niet kan doorwerken. Zo roept hij op om alle zonden uit het leven weg te doen en alle middelen te gebruiken tot een krachtig herstel van het eerste geloof en de eerste liefde.

Hier spreekt Owen de kinderen van God aan op hun verantwoordelijkheid. Hij heeft geen goed woord over voor gelovigen die toegeven aan de lusten van het vlees, die in wegen van bedrog wandelen of die uit sleur de heilige plichten van bijbellezen en ge-

bed waarnemen. Deze mensen zullen - volgens Owen - steeds verder verval-len, tenzij ze zich bekeren.

In dit benadrukken van het waarne-men van gebed en Bijbelstudie toont Owen zich een echte vertegenwoordiger van de puriteinen. Het puriteinse gedachtegoed wordt vooral gekarakteriseerd door een grote nadruk op de persoonlijke geloofsbeleving en de heiliging van het hele leven. Wil er sprake zijn van groei in het geestelijk leven, dan moet er eerst geestelijke kennis zijn.

Daar ligt ook het belang van de studie naar de werken van de puriteinen. Daarbij gaat het niet alleen om de historische kennis van de vertegenwoor-digers zoals John Owen, maar vooral om hun leer in het geestelijk leven toe te passen. De nadruk op de noodzaak van 'groei in heiliging' is een aspect dat zeker niet vergeten mag worden. Toch kan het zijn dat gelovigen door dit benadrukken van de noodzaak van het groeien in de heiliging gees-telijk in de problemen komen. Hoe ze ook zoeken naar groei in hun gees-telijk leven, ze kunnen niets merken. Hoe moet het dan? Daarop zullen we volgende keer ingaan.

(wordt vervolgd)

Bodegraven,

drs. J.P. Proos

Oorsprong en weerlegging

Laatste uitgave van een martelaar

Oorsprong en weerlegging van de wederdopers, zo luidt de titel van de nieuwste en tevens laatste uitgave van de Stichting Heruitgave Werken Guido de Brès.

De in 2007 opgerichte stichting heeft met deze laatste uitgave haar doelstelling bereikt. Haar wens blijft echter bestaan: dat de geschriften van deze reformator van de Nederlanden ook in onze tijd tot zegen mogen zijn. Deze wens kunnen we alleen maar van harte onderstrepen.

Eerder verscheen *Het wapen van het christelijk geloof*, *De Nederlandse Ge-loofsbelijdenis* en *Gevangen om het*

Evangelie. Met dit viertal zijn "Alle werken" van Guido de Brès compleet.

Dit uitvoerige, zeldzame werk verscheen in 1565 onder de titel *La racine, source et fondement des anabaptistes ou rebaptisez de nostre temp* en is nu opnieuw uit het Frans vertaald. Het boek biedt een beschrijving van de geschiedenis van de wederdopers en een weerlegging van hun opvattingen. De verbreiding van het anabaptisme heeft Guido de Brès zeer verontrust. Hij heeft het grote gevaar van deze nevenstroming, die de zaak van de Reformatie veel kwaad heeft berokkend, diep gepeild. Zij waren

in zijn ogen een gevaar voor de opkomende gereformeerde gemeenten vanwege hun radicale optreden, en niet minder vanwege hun onbijbelse opvattingen. Opvattingen die tot op de dag van vandaag springlevend zijn. Hij voelde zich daarom gedrongen om met alle kracht tegen de wederdopers te strijden.

Onderstaand schreef De Brès in 'de brief aan de gemeenten', het voorwoord van dit boek.

'Zo geloof ik dat dit kleine werk, dat ik met een oprecht en vrij hart aanbied om de tabernakel van God, dat is, Zijn kerk, op te bouwen, niet verworpen zal worden en niet tevergeefs zal zijn, omdat ik hoop dat God het zegenen zal ten voordele van Zijn kinderen.

Want God ziet het hart meer aan dan de gave, zoals Hij van die arme weduwe heeft getuigd, die slechts twee penningen in de offerkist wierp, terwijl de rijken er veel en grote gaven in wierpen. Niettemin verklaart Jezus Christus dat ze meer heeft gegeven dan de rijken, omdat zij alles wat ze had, had gegeven, terwijl de rijken van hun overvloed gaven.

Hoe het ook zij, ik geloof dat, ook als het niet van nut voor allen is, het dit niettemin zal zijn voor hen die bekwaam zullen zijn om te leren, en die God vrezen, voor wie dit werk wordt uitgegeven. En ware het niet dat ik mij erop toegelegd had om niets van de argumenten, sluwheden en listen van onze wederdopers weg te laten, dan was het boek niet zo groot geworden als het is. Want ik was bang dat als ik het teveel ingekort zou hebben, ik onduidelijk en onnuttig zou zijn geweest jegens hen die een te beknopt boek niet zouden kunnen gebruiken. Ik geef echter toe dat dit boek veel dikker is geworden dan ik van plan was. En daarom bid ik de gelovige lezers om geen afkeer of ergernis te hebben bij het lezen. Want als wij in de tijd van onze onwetendheid geen afkeer gehad hebben van het lezen van dikke boeken met verzinsels, en onze tijd daarmee en met feestmalen en andere losbandigheden doorbrachten, zonder enige tegenzin, zullen we nu (nu we door de genade van God uit onze duisternis gekomen zijn) een afkeer hebben van het lezen van dingen die noodzakelijk, troostrijk en waarlijk goddelijk voor ons zijn? Maar zie hoe verdorven wij zijn, dat het ons zwaar valt onze tijd te gebruiken om goede en heilige dingen te horen en te lezen, en dat de tijd ons altijd te kort schijnt wanneer er sprake van is om

hem te gebruiken voor ijdele dingen.'

Dit kloeke boek telt ruim 700 pagina's en bestaat eigenlijk uit drie boeken in één band.

Het eerste deel is meer kerkhistorisch en gaat over de **oorsprong van de wederdopers**. De Brès beschrijft hier de ontstaansgeschiedenis van het anabaptisme van zijn dagen.

Het tweede is meer dogmahistorisch en betreft de **christologie**. Hier behandelt hij hoofdzakelijk de twee naturen van Christus, Zijn Godheid en Zijn mensheid. Dat was een theologisch onderwerp waarop de wederdopers duidelijk een totaal andere visie hadden dan de gereformeerden. Met alle gevolgen van dien.

In het derde deel behandelt De Brès uitvoerig de **doop** in het algemeen en de kinderdoop in onderscheid met de volwassendoop. Een hoogst actueel thema. Na het gedeelte over de doop heeft De Brès nog drie wat kortere verhandelingen opgenomen, namelijk over de overheid, de eed en de onsterfelijke ziel.

Kortom, een boek met interessante en leerzame onderwerpen op historisch en theologisch terrein. Als we onze wortels willen leren kennen, zijn we verplicht van deze oorspronkelijke bronnen kennis te nemen. Wat heeft

de Heere in deze 'reformatoren van de Nederlanden', veel gegeven. Relatief jong heeft hij de waarheid die naar de godzaligheid is met zijn bloed als martelaar bezegeld. Wat is hij in zijn korte levenstijd dienstbaar geweest voor de Kerk hier te lande. Dat het nageslacht deze waarheid toch hartelijk zou beminnen en bevindelijk zou kennen! En toch niet in onkunde eraan voorbij zou gaan en zodoende verkwanselen. Wanneer u de boeken via de Stichting bestelt, steunt u deze in het financieren van de vertaalkosten. Ook de reeds verschenen uitgaven zijn nog verkrijgbaar.

We hopen in de komende tijd in ons kerkelijk blad deze waardevolle, laatste uitgave in een aantal artikelen te bespreken. Dit jubileumjaar (1561-2011) geeft ons daar alle aanleiding toe.

N.a.v. "Oorsprong en weerlegging van de wederdopers"; geb.; 726 blz.; prijs € 47,90; ISBN 978 9055516148; portovrij te bestellen bij Stichting Heruitgave Werken Guido de Brès, Ambachtsherenweg 18, 3264 SE Nieuw-Beijerland. E-mail st.gdb@kliksafe.nl of tel. 0186-611836

Klaaswaal

ds. G.J. van Aalst

Een heilig moeten, Boven je macht werken, Predikant is geen alleskunner, Niet aan de maat, Leven in een glazen huis, enzovoorts.

De onderwerpen worden praktisch behandeld, zoals we dit van onze oud-docent gewend zijn. De toon van de 'onderwijsgevende' is er duidelijk in te horen. Maar meer dan dat. Het is ook de toon van iemand die al 25 jaar in het ambt van predikant mag dienen. Het is geen leraar die alles kan en alles weet, maar die wel graag naast een medebroeder in de bediening wil staan. Het meedenken en medeleven wordt in deze uitgave sterk gevoeld.

Het is goed dat bepaalde zaken van het predikambt op deze manier aan de orde komen. Dit kan onder Gods onmisbare zegen in deze tijd het ambtelijk functioneren verduidelijken en gemakkelijker maken. Predikanten, kerkenraadsleden én gemeenteleden worden zich meer bewust van hun bezig zijn. Het gaat in de eerste plaats om de Heere en Zijn dienst. Dit moeten we voor ogen houden bij het lezen van dit boekje. De schrijver heeft dit op de eerste bladzijde al als leidraad willen aangeven.

Een tekst uit de eerste brief van Petrus wordt onder de aandacht gebracht, waarmee hij intrede deed in de gemeente van Ridderkerk in 1992: 'Indien iemand spreekt, die spreke als de woorden Gods; indien iemand dient, die diene als uit kracht die God verleent; opdat God in alles geprezen worde...'

Van harte aanbevolen.

Poortugaal,

ds. C. Neele

BOEKENNIEUWS

**"'t Is ook maar een mens",
ds. G.J. van Aalst;
uitg. De Banier, Apeldoorn;
ISBN 978 90 336 30354,
141 blz.; € 9,95.**

"'t Is ook maar een mens", zo heet het boekje. De titel zegt soms heel veel. Het laatste gedeelte van deze titel is zelfs cursief gedrukt. Daar valt dus alle nadruk op. Een dominee is een méns. De ondertitel is: 'Gedachten over de predikant'. De gedachten die we in dit boekje vinden, zijn echter niet zomaar uit de lucht gegrepen. Over het thema predikant wordt meegedacht vanuit het gemeentelid, maar

ook vanuit het kerkenraadslid. Ook wordt meegedacht met studenten van de theologische opleiding en predikanten.

De uitgave is ontstaan vanuit de lessen die gegeven worden aan de theologische school te Rotterdam door ds. G.J. van Aalst. Binnen het vak poimeniek (dat is: pastoraat in brede zin van het woord) is er ook aandacht voor het dagelijks bezig zijn van de predikant. Over hem wordt veel geschreven, gesproken en gedacht.

In dit boekje vinden we handreikingen voor het ambt van predikant. Enkele titels van de hoofdstukken geven aan welke richting we op moeten denken:

**"De dag, de roem der dagen",
door ds. C.A. van Dieren;
uitg. Koster, Barneveld,
ISBN 978 90 5551 596 7;
121 blz.; € 12,50.**

'Ach, laat ze maar een vreemdeling zijn, want voor zulken zal de Geest zorgen. Christus beschouwt de vreemdelingen met een wakend oog. Hoort u het? Wat valt het dan toch mee als u uzelf nergens bij kunt zetten'. Uit deze zinnen blijkt een uitzien dat de prediking gebruikt wordt voor armen en noodduftigen. Dit uitzien vinden we steeds in het boekje "De dag, de roem der dagen" van ds. C.A. van Dieren. In een serie preken heeft onze Rijssense medebroeder de tabernakeldienst verklaard. Inmiddels is het zevende en laatste deeltje met deze preken verschenen.

Wie de preken leest, merkt dat ds. Van Dieren met een innerlijke blijdschap dit gedeelte van Gods Woord heeft mogen verklaren. Wat liggen er ook vele lessen in de oudtestamentische schaduw-dienst. Alles wijst heen naar de komende Middelaar; alles is vervuld in het leven en sterven van de Borg. Juist deze vervulling dreef onze broeder om over de tabernakeldienst te preken. 'Zocht de Kerk toch maar eens meer achter de dierbaarheid van het bloed behouden en geborgen te worden'.

In dit zevende deel worden het feest van de sabbat, het feest van de nieuwe maan, het paas-, pinkster- en loofhuttenfeest, het feest des geklanks en de Grote Verzoendag behandeld. Soms liggen er zoveel lessen in de oudtestamentische feesten dat één preek haast te weinig is. Dan nodigen de preken uit om de schaduwdienst van de oude dag nog eens nader te onderzoeken, begerend om de waarheid van de zaken te mogen kennen.

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

**"Een Naam boven alle naam",
ds. C.J. Meeuse;
uitg. Den Hertog, Houten,
ISBN 978 90 331 2344 3, € 19,90.**

Ter bespreking ligt voor me een dagboek geschreven door onze geliefde broeder uit Goes. Dit dagboek kenmerkt zich hierdoor dat alle meditaties één van

de namen van de Heere Jezus tot onderwerp hebben, zoals we deze in het Woord Gods kunnen lezen. De vredegedachten Gods zijn direct na de val geopenbaard in de belofte van het Vrouwenzaad. In het Oude Testament lezen we telkens de herhaling van deze belofte, zij het onder andere benamingen. Maar allen getuigen van de heerlijkheid en schoonheid van Hem, Die de Middelaar Gods en der mensen is. In elk van deze benamingen klinkt de rijkdom van Zijn genade door. De Heere Jezus sprak tijdens zijn omwandeling op aarde: "Onderzoekt de Schriften, ... en die zijn het, die van Mij getuigen" (Joh. 5:39). In de komst en het volbrachte werk van de Heere Jezus zijn de deugden Gods verheerlijkt en is de weg geopend dat de Heere Zijn gunst kan bewijzen aan schuldige arme zondaren. Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven Welke boven alle naam is. Het

is ook de enige Naam onder de hemel de mensen gegeven waardoor we zalig kunnen worden. Daarom wordt in het leven der genade de Naam van de Heere Jezus zo onuitsprekelijk dierbaar.

In elk van de benamingen klinkt zo door Wie Hij is tot troost en onderwijs van Zijn volk. Het zou een voorrecht zijn als de Heere het lezen van deze meditaties wilde gebruiken, opdat we voor het eerst of opnieuw uitgedreven werden tot Hem, Die de Toevlucht en de Sterkte voor de Zijnen is. In het zien op Hem ligt toch de ware blijdschap en het leven. Hier is dat maar zo ten dele, maar straks mag de Kerk Hem zien gelijk Hij is en dat zal zijn tot eeuwige verwondering.

Bij de samenstelling van dit -keurig verzorgde- boek is gekozen voor een Bijbelse volgorde.

De Heere stelle het gebruik van dit dagboek tot eeuwige zegen.

Meliskerke, ds. G.J.N. Moens

**"Waarom zou ik naar de kerk gaan?";
Laurens Snoek;
uitg. Den Hertog, Houten;
ISBN 978 90 331 2309 2;
69 blz.; € 9,90.**

Naar de kerk gaan is niet meer vanzelfsprekend in Nederland. Er leeft nu een generatie mensen in ons land die de kerk nooit van binnen heeft gezien. Daarnaast verlaten steeds meer mensen de kerk. Dit gaat de Gereformeerde Gemeenten niet voorbij. Ook jongeren haken af, verlost en verleid door de wereld om hen heen. In de achterliggende vijf jaar hebben ruim 1100 doopleden de kerk verlaten om 'nergens meer aan te doen'. Dat staat gelijk aan een forse gemeente uit ons kerkverband. Die aangrij-

pende werkelijkheid bezet het hart van ouders, ambtsdragers en jeugdwerkers. Zij worstelen daarmee. Het zijn onze kinderen, onze jongeren.

Jongeren kunnen zichzelf de vraag stellen: waarom zou ik naar de kerk gaan? Laurens Snoek heeft in een aantrekkelijk boekje geprobeerd die vraag te beantwoorden. Hij komt met dertig redenen. Telkens verdeeld over twee opengeslagen pagina's lezen ze gemakkelijk weg. Hij stelt daarbij in begrijpelijke taal mooie dingen aan de orde die jongeren hopelijk tot nadenken stemmen. Telkens grijpt Laurens Snoek terug op de Bijbel. Thema's als de werkplaats van de Heilige Geest, de marktplaats van het Evangelie, de kerk als je moeder worden op een aansprekende manier aan de orde gesteld. Ook het centrum van de eredienst, de dwaasheid van de prediking, wordt niet geschuwd. Aan de hand van 1 Korinthe 1:21 wordt benadrukt dat het God behaagd heeft door de dwaasheid van de prediking zalig te maken wie geloven. Op een andere plaats benadrukt Snoek het ene nodige aan de hand van Lukas 10: 41-42. Datzelfde Bijbelgedeelte laat zien dat het de beste plaats is om aan de voeten van Christus te zitten. In de kerk wil de Heere dat in het bijzonder schenken.

Zullen dertig redenen een jongere overtuigen om naar de kerk te gaan? Uiteindelijk niet. Ten diepste overtuigt alleen de Heilige Geest daarvan. Maar de Heere werkt middellijk. Het kan jongeren wel tot nadenken stemmen. Het kan een stap zijn om de waarde van de kerk in te zien. Het boekje helpt ook ouders om het gesprek met hun kinderen aan te gaan over deze dingen. Het lezen van dit boekje kan het gesprek over de kerk in het gezin bevorderen. Ik hoop, mét de auteur, dat het jongeren beweegt met hun ouders mee te gaan naar het huis waar de Heere Zich bij voorkeur laat vinden.

Woerden, L.A. Kroon

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Rotterdam-Alexanderpolder:
ds. M. Joose te Hendrik-Ido-Ambacht.

■ AANGEPASTE KERKDIENTEN De Valk/Wekerom

Op **zaterdag 17 september** zal er een kerkdienst voor verstandelijk gehandi-

capten gehouden worden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van De Valk/Wekerom. Voorganger zal zijn: ds. B.J. van Boven. Hij wenst te spreken over 'Orpa en Ruth', n.a.v. Ruth 1:14. De dienst zal aanvangen om 15.00 uur. Iedereen, wel of niet gehandicapt, is van harte welkom.

Meliskerke

Op **zaterdag 17 september** a.s. zal er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Meliskerke een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst

hoopt voor te gaan student S.W. Janse. Hij hoopt te spreken over "De Levensvorst en de dood" n.a.v. Lukas 7:11 t/m 17. De dienst begint om 14.30 uur. Iedereen, wel of niet gehandicapt, is van harte welkom.

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2011

Pag. 133,
gemeente BARNEVELD-CENTRUM
Predikant is nu: ds. D. de Wit,
Ds. Fraanjestraat 15, 3771 AX Barneveld,
tel. 0342-41 58 80.

ting en gezelligheid met interessante lezingen en workshops over o.a. materialisme, armoedebestrijding en geldbesteding. Kom samen met je vrienden en klets ze gezellig bij na je vakantie!

Sprekers: prof. J. Polder, C. van Breugel (Woord en Daad) en A.A. Gorter.

Datum: 17 september 2011

Locatie: kerkgebouw Geref. Gemeente Gouda

Aanvang: 19.30 uur (18.30 uur maaltijd)

Informatie: www.jbogg.nl/zin-in

VERTELLEN IS SCHILDEREN MET WOORDEN

De Jeugdbond organiseert een cursus 'Vertellen' in Nunspeet. In deze basiscursus voor leidinggevend in jeugdwerk, zondagsschool en kinderevangelisatie komen aan de orde:

1. Waarom vertellen we eigenlijk?
2. De voorbereiding van de vertelling;
3. Vertellen is iets laten zien;
4. Bijbelstudie met kinderen.

Data: **woensdag 21 september, 5 oktober, 26 oktober en 9 november 2011.**

Locatie: kerkgebouw Geref. Gemeente Nunspeet.

Cursusleiding: dhr. W. Visser.

Kosten: € 30,- p.p. Opgeven kan bij Liesbeth Rikkers, (0348) 489948 of info@jbogg.nl

BIJeenKOMST CONTACTGROEP AUTISME HELPENDE HANDEN

Op **zaterdag 1 oktober** houdt de Contactgroep Autisme haar jaarlijkse bijeenkomst in Woerden, voor ouders van kinderen met een stoornis binnen het autistisch spectrum. U wordt van harte uitgenodigd om deze bijeenkomst bij te wonen. Het thema is "Autisme en de omgeving". Kinderen met autisme beleven de (dagelijkse) dingen anders dan kinderen zonder autisme. Dat heeft onder andere gevolgen voor het gezinsleven, maar ook voor de relaties en reacties in de sociale omgeving van een kind en het gezin.

Mevr. drs. C.D. Hale-van Roon zal dit onderwerp inleiden. Zij is werkzaam als psycholoog en cognitieve gedragstherapeut bij Eleos. Na de inleiding is er tijd om met elkaar van gedachten te wisselen. Kinderopvang is aanwezig. Vanaf 9.30 uur staat de koffie klaar, het programma begint om 10.00 uur. De bijeenkomst is gratis voor leden van Helpende Handen en Op weg met de ander. Van niet-leden wordt een financiële bijdrage gevraagd. Meer informatie: dhr. H. Trouwborst, 010-451 97 92 of autisme@helpendehanden.nl Aanmelden: www.helpendehanden.nl/autisme, s.v.p. vóór 24 september.

BERICHTEN

BENOEMING EVANGELIST ZGG VOOR ECUADOR

Zending Gereformeerde Gemeenten heeft dhr. D.L. Elenbaas (38) uit Bodegraven aangenomen voor de functie van evangelist op de nieuwe evangelisatiepost in Ecuador. De heer Elenbaas werkt op dit moment als accountmanager bij GWW Houtimport. Hij is ouderling in de Gereformeerde Gemeente in Bodegraven.

Dhr. Elenbaas is gehuwd en heeft zeven kinderen in de leeftijd van 1 tot 12 jaar. Hij zal in 2012 uitgezonden worden om na taalstudie pionierszendingswerk in de stad Quevedo te verrichten.

We hopen dat de Heere Zijn zegen zal willen verbinden aan deze benoeming en uitzending.

Zending Gereformeerde Gemeenten
ds. W. Harinck, secretaris

ZANGAVONDEN

Beekbergen

Zangavond op **zaterdag 17 september**, aanvang 19.30 uur, in de Oude Kerk in Beekbergen, m.m.v. het gemengd koor "Cantica" uit Rijssen, het mannenkoor "Jubilate Deo" uit Apeldoorn en twee instrumentalisten. Leiding: ds. A.A. Brugge. Collecte t.b.v. het Deputaatschap voor Israël.

Capelle a/d IJssel

Datheensamenzangavond op **zaterdag 17 september**, aanvang 19.30 uur, in de Moriakerk van de Geref. Gemeente te Capelle a/d IJssel-West, Karel Doormanstraat 12, m.m.v. Pieter Heykoop, orga-

nist. Meditatie door ds. A. Moerkerken. Collecte t.b.v. Adullam, Siloah en De Schutse.

H.I. Ambacht

Psalmzangavond op **zaterdag 24 september**, aanvang 19.45 uur, in de Petra-kerk van de Geref. Gemeente in H.I. Ambacht, Kerkstraat 10. Te zingen psalmen: uit de berijmingen van Petrus Datheen, Marnix van St. Aldegonde, Jacobus Revius en de Statenberijming van 1773. Opening door ouderling C. Bregman die iets zal vertellen over Marnix van St. Aldegonde vertellen; ds. M. Joosse zal op één van de psalmen wat dieper ingaan. Collecte t.b.v. het orgelfonds van de Petra-kerk.

STADSWANDELING AMSTERDAM

Ten bate van het evangelisatiewerk in Amsterdam wordt u op **zaterdag 8 oktober** een rondleiding door onze hoofdstad o.l.v. Amsterdammer dhr. J.C. Hotting aangeboden. Tevens bezoek aan onze evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' waar u e.e.a. over het evangelisatiewerk verteld zal worden. Deelnamekosten: € 10,- p.p., max. € 50,- per gezin. Reserveren: via 078-681 9811 (dhr. J.C. Hotting). Verzamelen bij Centraal Station a/d kant van 'Het IJ' om 9.30 uur.

ZIN-IN +21 BIJeenKOMST

Thema: Steenrijk of straatarm

Welkom op de eerste Zin-in avond na de vakantie! Een avond vol ontmoet-

Een stem uit het verleden

*En vandaar kwamen de broeders, van onze zaken gehoord hebbende ons tege-
moet tot Appiusmarkt en de Drie Tabernen.*

Handelingen 28:15

U kunt zich wel indenken welk een verkwikking het voor Paulus was op zijn weg die vrienden te mogen ontmoeten. God had hen gestuurd toen Paulus hen nodig had. En dan lijdt het geen twijfel dat het niet vlak zou vallen. De liefde Gods bond hen samen. Ze mochten in dat alles samen Gods hand opmerken.

Een kind van God moet gedurig bekennen in zijn weg: 'Uw trouw is groot'. Wat is het een grote weldaad daar persoonlijk een onderwerp van te mogen zijn, en dan nog verwaardigd te worden boven dat alles een naam en een plaats te ontvangen van de Heere. Wat wij zelf nemen en meenemen, moeten wij vroeg of laat loslaten. Denk maar aan Samuël en Saul. Dat zijn vaak wel smartelijke en pijnlijke wegen voor ons vlees, doch God spaart geen vlees.

Wat wij echter in ons leven van de Heere krijgen, dat raken wij nooit meer kwijt. David kreeg Jonathan, en zelfs de dood verbrak die band niet. Maria kreeg Johannes en daar is geen breuk gekomen, want we lezen dat de discipel van die ure haar in zijn huis nam.

O, waren wij maar meer aan God verbonden, en om God verlegen, er zou meer gemeenschap en ontmoeting zijn met Zijn volk op aarde.

Elkander te kunnen missen en geen behoefte aan elkander te hebben is vrucht van de dood. Als er leven in onze ziel is, als ons hart brandende in ons is, dan gaan we van Emmaüs naar Jeruzalem lopen. Dan hebben we er een lange reis voor over. De Emmaüsgangers hebben geen last gehad van vermoeidheid toen zij hun wedervaren aan de discipelen bekend gingen maken. Hun voeten waren als die der hinden.

Thomas was er niet goed mee dat hij niet bij de broeders was aan de avond van de opstanding van Christus. Thuis drogen wij uit. Het is droevig als we onszelf moeten stichten en genoeg hebben in onszelf, terwijl toch de weg der inzettingen open staat.

De broeders die tot Paulus kwamen hebben geen bezwaar gehad tegen de reis. Zij hebben ervaren dat God er Zijn goedkeuring en Zijn zegen over geeft, wanneer Gods volk gedrongen door de liefde, elkander zoekt en met elkander leeft. Het is een weldaad om gemeenschap met elkander te mogen hebben in de banden, maar ook in de uitredding en in de verlossing.

wijlen ds. W.C. Lamain

19.00 uur ds. P. Mulder; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur ds. M. Joosse; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 19.00 uur ds. G. Clements; Den Helder 19.15 uur ds. G. Heijkamp; Deventer 15.00 uur ds. A. Schreuder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Dordrecht 10.00 uur ds. M. Golverdingen; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Eindhoven 15.00 uur ds. B. Labee; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.15 uur ds. R. Kattenberg; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 10.00 en 16.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Enter 15.00 uur kand. A.P. Baaijens; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; 's-Gravenhage 19.00 uur ds. W. Silfhout; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. E. Hakvoort; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 9.30 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur stud. S.W. Janse; Hilversum 17.00 uur ds. J.M. Kleppe; Hoedekenskerke 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Hoofddorp 14.30 uur ds. J.S. van der Net; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kamperland 9.30 uur kand. R.A.M. Visser; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 11.30 en 18.00 uur kand. R.A.M. Visser; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 9.30 en 14.00 uur ds. C. Sonneveldt en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; Leerdam 19.00 uur ds. L. Blok; Leiderdorp 16.30 uur ds. H. Paul; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 10.00 uur ds. J. Driessen en 15.30 uur ds. A. Verschuure; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 16.30 uur ds. J. Driessen; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 18.30 uur ds. C. Sonneveldt; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Nieuwerkerk 9.30 en 15.30 uur ds. A.J. Gunst; Nieuwe-Tonge 14.30 uur ds. J. Schipper; Nijkerk 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 14.30 uur ds. G. van Manen; Nisse 14.00 uur ds. E. Hakvoort; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 11 SEPTEMBER 2011

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 9.30 uur ds. M.J. van Gelder; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur ds. R. Boogaard; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Andijk 18.30 uur stud. J. van Laar; Apeldoorn

18.00 uur kand. A.P. Baaijens; Arnhem 16.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Benthuisen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 15.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop

ds. A. Schot; Opheusden 15.30 uur ds. F. Mulder; Opperdoes 10.00 en 16.00 uur stud. J. van Laar; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Poortugaal 9.30 en 16.00 uur ds. C. Neele; Puttershoek 15.00 uur ds. G. Pater; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. J.W. Verweij; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. G.J. van Aalst; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 18.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 16.00 uur ds. M.J. van Gelder; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.00 uur ds. A.T. Vergunst; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scheveningen 10.00 uur ds. H. Paul; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. M.J. van Gelder; Soest 9.30 uur ds. A.A. Brugge en 19.00 uur ds. W. Visscher; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. M. Karens; Stad aan 't Haringvliet 15.00 uur stud. S.W. Janse; Stolwijk 19.00 uur ds. M. Golverdingen; Terwolde- De Vecht (in de Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 14.30 uur ds. E. Bakker; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Veenendaal 9.30 uur kand. A.P. Baaijens en 16.00 uur stud. A.T. Huijser; Vlaardingen 19.00 uur ds. A.T. Vergunst; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur stud. A.T. Huijser; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. D.W. Tuinier; Wierden 18.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. C. Harinck; Wolphaartsdijk 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 19.00 uur ds. L. Terlouw; Zwolle 19.00 uur ds. A. Schot.

■ DINSDAG 13 SEPTEMBER 2011

Drachten 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Kortgene 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Krabbendijke 19.30 uur ds. A. Verschuure; Mijdrecht 19.30 uur ds. K. Boeder; Naaldwijk 19.45 uur ds. H. Paul; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. M. Joosse; Puttershoek 19.30 uur ds. W. Silfhout; Sint Annaland 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Stolwijk 19.30 uur ds. P. Melis; Tholen 19.30 uur ds. D. de Wit; Uddel 19.30 uur ds. G. Mouw; Westzaan 19.30 uur ds. F. Mulder.

■ WOENSDAG 14 SEPTEMBER 2011

Doetinchem 14.30 uur (bevest. kand. A.P. Baaijens) ds. G.J. van Aalst en 19.00 uur (intrededienst) ds. A.P. Baaijens; Eindhoven 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Hoofddorp 19.45 uur ds. C. Sonneveld; Hoogeveen 19.30 uur ds. C. Hogchem; Hoogvliet 19.45 uur ds. W. Visscher; Leerdam 19.30 uur ds. J. van Belzen; Meliskerke 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Oosterland 19.30 uur ds. A. Vermeij; Opperdoes 19.30 uur ds. R. Kattenberg; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. M. Mondria; Scherpenzeel 19.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Philipsland 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Veenendaal 19.30 uur ds. G. Beens; Wageningen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Zwijndrecht 19.30 uur ds. A. Schot.

■ DONDERDAG 15 SEPTEMBER 2011

Goudswaard 19.30 uur ds. L. Blok; Kampen 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Nijkerk 19.30 uur ds. L. Terlouw; Oostvoorne 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Ouddorp 19.30 uur ds. P. Mulder; Oude-Tonge 19.30 uur ds. D.W. Tuinier; Tricht-Geldermalsen 19.00 uur ds. J.W. Verweij.

■ VRIJDAG 16 SEPTEMBER 2011

Amersfoort 14.00 uur ds. W. Visscher; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 14.45 uur ds. S. Maljaars; Nieuwerkerk 14.00 uur ds. A.J. Gunst.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 11 SEPTEMBER 2011

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 17.00 uur evang. G. Baan.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-16.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70.

Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornsestraat 228, Den Haag. Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Psalm 23:1 (onber.)

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Dordrecht heeft met droefheid kennis genomen van het overlijden van zijn oud-ouderling

C. van Welie

op de leeftijd van 79 jaar.

Wij denken met dankbaarheid terug hoe hij van 1982-1986 en van 1987-1999 de gemeente met de liefde van zijn hart heeft mogen dienen.

De Heere gedenke en vertrooste zijn vrouw, (schoon)kinderen en kleinkinderen met dit verlies en Hij ondersteune hen met Zijn nabijheid.

Namens de kerkenraad, A.D.M. Lambregts, preses
D.C. de Korte, scriba

Dordrecht, 31 augustus 2011

begrafenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken. Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

 In de knop gebroken

Reformatrische vereniging voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden

Website: www.indeknopgebroken.nl

E-mail: info@indeknopgebroken.nl

Telefoon: 06 - 49 49 94 99

*Huwelijksbureau voor
Gereformeerde Gezindte.*

Voor alleenstaanden die op zoek zijn naar een partner uit de ELGEN achterban.

*Huwelijksbureau voor
Gereformeerde Gezindte.*

is landelijk werkend.
Voor meer informatie kijkt u op:
www.HvGG.nl of belt u 06 130 28 26 0.

Villa Nova

Orthopedagogische Hulpverlening

Voor advies, onderzoek en begeleiding bij opvoedingsproblemen en ontwikkelingsstoornissen

Lepelstraat 2
4401 EB Yerseke
Tel. 0113-269578

info@praktijkvillanova.nl
www.praktijkvillanova.nl

Th. rustig gel. vak. won. in buitengebied van **KAMPERLAND**, dichtbij veerse meer en strand. Vrij wk 37 t/m 41 en na wk 42
Tel 0113-351899,06-20417592

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.

Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

TE KOOP:

Eengezinswoning in **BENNEKOM**

Madeliefje 11, Bennekom
€ 219 000 k.k.

Royale (100m²), goed onderhouden woning met 4 slaapkamers, in rustige, kindvriendelijke woonwijk. Reformatrische school op loopafstand, centrum en A12/A30 binnen 2 min. bereikbaar.

Voor meer informatie:
www.verkoop.familie-boonzaaijer.nl
of Funda

ReVOKE

I www.revoke.nl
E info@revoke.nl
T 0184-642253

De vereniging streeft onder meer naar:

- het bevorderen van contacten tussen ongewild kinderloze echtparen
- het steun verlenen aan deze doelgroep
- het geven van voorlichting
- ethische aspecten belichten op behandelmethoden voor onvruchtbaarheid

Reformatrische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

30ste Ontmoetingsdag - EDE

Open Hof, Hoflaan 2, wijk 5

Disdag 13 september

van 10.00-12.00 uur

Ds. J. Goudriaan uit Ede en
Ds. K. Veldman uit Alblisserdam.

Van 14.00-16.00 uur

Ds. F. Mulder uit Rhenen en
Ds. D.C. Flapper uit Oldenbroek.
Lunchpakket meebrengen.

Inl. G. van Veldhuizen

Tel. 0318-483133 of 0342-442846

TE KOOP in Stolwijk

Een dubbele woning met 2 woonkamers en 7 slaapkamers. Is zeer geschikt voor een groter gezin en /of inwoning ouder(s)
Inhoud ca. 350 m².
Grondopp. 984 m².

Met garage van 30 m². Grote zonnige tuin met polderzicht. Dichtbij kerken en scholen. Zeer goede busverbinding met Gouda. (Driestar)

Vraagprijs € 467.500,- k.k.
Ook kunt u onze boekhandel overnemen.

Voor informatie:
www.landelijkewoningtekoop.nl
verkoop@landelijkewoningtekoop.nl
Tel: 0182-341831

**AMELAND-TERSCHELLING-
BAKKEVEEN(frI) -HARDENBERG**
na-zomerer? t.h. chalets/stacars.
v.a. € 20 p.d. vrij v.a. nu t/m
herfstvakantie 29/10
kijk op www.vdsluisvakanties.nl
of bel 0512-516096

DE KERKENRAAD VAN DE GEREFORMEERDEGEMEENTE TE THOLEN

Roept in verband met het vertrek van de huidige koster sollicitanten op voor de functie van:

Koster

Het betreft een fulltime functie

Beknopte functie inhoud

- Faciliteren van de eredienst, catechisaties en alle aspecten van het gemeentelieven die zich in en om de kerk voordoen.
- Coördinatie en uitvoering van onderhoud en reiniging gebouwen en terreinen.
- Meedenkend en meewerkend met commissies aangaande beheer, hulpverlening, zitplaatsen en wat verder relevant kan zijn voor een ordelijke gang van zaken in de accommodatie.
- Aandacht voor kwaliteit en veiligheid.
- Het kunnen omgaan met een PC en computergestuurde technische apparatuur.

Wij verwachten van de gegadigde:

- Belijdend en betrokken lid van de Gereformeerde Gemeente.
- Bereidheid zich te vestigen in de nabije omgeving van het kerkgebouw.
- Een grote mate van flexibiliteit m.b.t. de indeling van werktijden en organiseren van activiteiten.
- Een positieve, representatieve en dienstverlenende instelling

Wij bieden:

- Een zelfstandige, verantwoordelijke en veelzijdige functie.
- Een salaris conform de richtlijnen van het deputaatschap AKZ
- Bij gebleken geschiktheid de mogelijkheid tot een vast dienstverband.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij ouderling H. Aarnoudse 0166-603641
Sollicitatie met CV kunt u uiterlijk tot D.V. 1 oktober 2011 richten aan:
Gereformeerde Gemeente Tholen
Postbus 28
4691 AA Tholen

Matthew Henry zoekt 圣经文字

**Helpt u ons vertalen
en verspreiden?
Uw gift helpt hierbij.**

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

3473-76.029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen
Voor info: 06-200 13 173 of www.hudson-taylor.nl

www.kreijkes.nl

6 dagen naar ISRAËL in de herfstvakantie!
Vertrek D.V. 24 oktober - € 975,-

Kerkhistorische reis naar Zwitserland!
met aandacht voor de reformator Zwingli.
D.V. van 17 t/m 21 oktober.
In samenwerking met de 'Vrienden van
Heidelberg en Dordrecht'

FRANKRIJK - 6 daagse reis met bezoek aan
de Invasiestranden en Parijs
Vertrekgarantie - D.V. 26 september

Tel. 0548 – 51 41 88

HELP MEE DE
WAARHEID TERUG
TE BRENGEN
IN DUITSLAND

Ziet u mogelijkheden om tijdens uw verblijf in
Duitsland een of meer van onze vertaalde oudvaders
weg te geven? Als tegengif tegen het heersende
Humanisme en Modernisme? Kijk dan op onze web-
site www.svvhed.org voor de boeken, of bestel een
catalogus/infoböekje.

T 0416 - 691788
svvhed@klikSAFE.nl

Gift: 548.98.79.20

HEIDELBERG & DORDRECHT

Te huur in Canada, een
vakantiewoning dichtbij Norwich
(Ontario). Tel. 001519 688 0947.
Hollands sprekend.

BJ *Begrafenisverzorging*
Janssen

Begrafenisverzorging op
de Bevelanden en Tholen

Havikskruid 10, Kapelle
0113-33 09 36

Binnenkamer 11, Tholen
0166-60 73 19

www.begrafenisverzorging-janssen.nl

Zorg...
Respect...
Aandacht...
Geen crematies...

Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland

Begrafenisverzorging
Poppe

Tel. 0118-616012 of 0113-342304

Familie/ vakantiehuis
"Haus Irmgard" op de Hunsrück
(Duitsland) ± 25 km vanaf de moe-
zel en ± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaappleatsen, onderverdeeld
in div. appartementen.
Ook per appartement te huur.
[www.hetankermaritiem.nl/
hausirmgard.html](http://www.hetankermaritiem.nl/hausirmgard.html)
Tel. 06 20735340/ 0620735341

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

NIEUWERKERK A/D IJSSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbenrijke
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

HOEKMAN
GOES - YERSEKE

RST
Zorgverleners

Huishoudelijke hulp

"Wat heerlijk dat
mijn woning op orde is"

Huishoudelijke hulp door medewerkers
met een reformatorische identiteit, dat
is **een vertrouwd idee**. Meer informatie?
www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg**
en **verpleging & verzorging**

Voor het leveren en leggen van **na-
tuurstenen- en keramische vloeren**.
Alleen **eerste klas kwaliteit** en steeds
de **laagste prijs**. Tegelzettersbedrijf
J. Slingerland, 0184-611917.

kina
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

**PSYCHOLOGENPRAKTIJK
BROUWER**

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

Dé inrichter voor Kerk, School en Kantoor

Showroom: Marconistraat 13, 4461 HH Goes
Postadres: Postbus 36, 4400 AA Yerseke
T 0113 57 29 07 F 0113 57 38 73
E info@piethoekman.nl M 06 53 15 47 11

HOEKMAN
GOES - YERSEKE

Komt u NAZOMEREN in één van onze fantastische luxe bungalows in ELSPEET?

www.taberna-elspeet.nl
T 078 6122 667 M 06 2827 2379
www.plexat-elspeet.nl
T 078 6195 498 M 06 5042 6385
www.dewildkansel-elspeet.nl
T 010 4519 141 M 06 4442 3215
www.tevreluwe.nl
T 034 2421 407 M 06 4949 7826
www.tnisje-elspeet.nl
T 0113 382 474 M 06 5115 3897

NIEUW SCHIPPERSBOEK

13,95

Deel 19 uit de Schippersserie

Agge, de vogelaar

Den vaderland getrouwe (80-jarige oorlog)

Agge de vogelaar vangt met zijn slagnet vogels, die hij samen met andere handelswaar op de markt van Alkmaar verkoopt. Hij leeft samen met Hendrien, de zwarte, knappe dochter van zijn verongelukte broer. Maar als Spaanse troepen Alkmaar willen innemen, is het met de rust gedaan.

Elke 2 maanden een nieuw deel.
Wordt ook abonnee en u betaalt 9,95 per deel.

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'
Lange Vorststr. 21 Goes
Tel. 0113-221909
www.ramshoorn.nl

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel

- Ik bestel hierbij: ..... ex. **Agge, de vogelaar** à 13,95
 Ik abonneer mij op de Schippersserie à **9,95** per deel (zie website)
Van de 19 reeds verschenen delen wens ik:
 alles alles, behalve..... niets
(na opzegging nog 3 delen)

Naam .....
Adres .....
Postcode .....
Woonplaats .....
Telefoonnr. ....

Bon, in envelop zonder postzegel, zenden aan:
De Ramshoorn, Antwoordnummer 860, 4460 WB Goes

Prachtige chalets en bungalows
in Voorthuizen en Rijssen/Holtten

Vraag onze vernieuwde brochure aan.

... heel eigen

(0548) 36 52 24, www.casafamilia.net

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Heerlijk een weekje er tussenuit?
Wij hebben een ruime, sfeervolle
vakantiewoning die beschikbaar
is vanaf september. Ook heel ge-
schikt voor bijv. 2 echtparen.
www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel: 0113-302209

HARKES *Persoonlijke zorg
voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden

TE KOOP
**Schitterende kwadrantwoning
met grote tuin**
Koninginneweg 196 in Bodegraven

- Tot in de puntjes verzorgd.
- Fraai aangelegde zonnige tuin.
- Nabij kerk, scholen en centrum.
- Nette wijk.
- Uitzicht over de polder.
- Voor jong gezin of senioren.
- Vraagprijs € 300.000,= k.k.

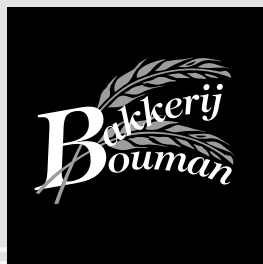
Bel voor informatie of een bezichtiging:
(0172) 61 99 67.

BBV
**Barneveldse
Begrafenis Vereniging**
*voor een eervolle, eenvoudige verzorging
van begrafenis in Barneveld en omstreken*

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12

Bolusactie?

Wilt u een bolusactie houden
voor uw vereniging of een ander
doel? En wenst u een zeeuwse
bolus van uitstekende kwaliteit?
Bij ons kunt u rekenen op een
goede marge en netto opbrengst.
Interesse? Bel gerust voor een
snelle levering!

Bakkerij Bouman
Sint-Joostdijk 34
Oosterland
Telefoon 0111-641579

ZOJUIST VERSCHENEN

PRAKTISCH VOOR CATECHISANT EN CATECHEET

ds. C. Hochem

LEESBOEK BIJ DE BELIJDENIS CATECHISATIE

Openbare belijdenis des geloofs is een ernstige zaak; de voorbereiding daarop ook. Het gaat immers over de leer die naar de godzaligheid is!

Dit Leesboek bij de belijdeniscatechisatie kan gebruikt worden naast *de Korte lessen over Kort Begrip* van ds. G.H. Kersten en is bedoeld voor ieder die zich nader wil bezinnen op de behandelde onderwerpen tijdens de belijdeniscatechisatie.

Het is zodanig opgebouwd dat het voor verschillende niveaus bruikbaar is. Aan de orde komen niet alleen de vragen en antwoorden van het Kort Begrip, maar ook datgene wat daarmee in verband staat. Zoals de vragen die gesteld worden bij het afleggen van openbare belijdenis, en het ontstaan van de belijdenisgeschriften. Daarnaast is gewerkt met verduidelijkende voorbeelden en verdiepende opmerkingen.

Geb. 248 blz.

Prijs:

24,50

vertrouwd bij de boekhandel

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

KO1162

Begravenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

ALLE NIEUWE TITELS
WWW.DEROOBOEKEN.NL

Orgelcentrum Andante is dealer van
JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

**ORGELCENTRUM
ANDANTE**

In onze beide winkels is een ruim assortiment aan bladmuziek in zowel notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL

Oranjestraat 6, RIJSSEN

Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851

Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

NIEUW!

Waardevolle uitgaven van Guido de Brès

Guido de Brès is, na een moedig getuigenis, de marteldood gestorven. Zijn nalatenschap was voor hem niet alleen een belijden met de mond, maar – door genade – ook een geloven met het hart.

De Stichting Heruitgave Werken Guido de Brès stelt zich ten doel om de werken van Guido de Brès vanwege hun rijke inhoud meer bekendheid te geven.

Als u de boeken via de Stichting bestelt, steunt u het werk van de Stichting die momenteel andere werken van Guido de Brès vertaalt.

Verzendkosten per deel: € 3,50
Bij gelijktijdige bestelling van meerdere delen: franco verzending.

BESTELBON

U kunt de bon zenden naar:
Stichting Heruitgave Werken Guido de Brès
Ambachtsherenweg 18, 3264 SE
Nieuw-Beijerland

Oorsprong en weerlegging van de wederdopers

Dit boek biedt een beschrijving van de geschiedenis van de wederdopers en een weerlegging van hun opvattingen. De verbreiding van het anabaptisme heeft Guido de Brès zeer verontrust. Hij voelde zich daarom gedrongen om met alle kracht tegen de wederdopers te strijden.

Dit uitvoerige werk verscheen in 1565. Het is opnieuw uit het Frans vertaald, en bestaat uit drie boeken:

Boek I gaat over de oorsprong van de wederdopers.

Boek II gaat over de christologie. De twee naturen van Christus was een onderwerp waarop de wederdopers duidelijk een andere visie hadden dan de gereformeerden.

Boek III gaat vooral over de doop in het algemeen en over de kinderdoop in onderscheid met de volwassen doop.

Geb. 728 blz.

Formaat: 172x240 mm.

Prijs: € 47,90

Uit het Frans vertaald onder redactie van mw. R. Pieterman (RuthInterpres)

2e druk

Gevangen om het Evangelie

Een historische beschrijving van de laatste maanden uit het leven van Guido de Brès en uitvoerige verhandelingen over het Heilig Avondmaal.

Omvang: 210 pagina's. Uitvoering: gebonden.

Formaat: 172x240 mm. Prijs: € 15,90

2e druk

De Nederlandse Geloofsbelijdenis

De tekst van de NGB, voorzien van kanttekeningen, uitgeschreven bewijsteksten en een beknopte levensbeschrijving van de opsteller.

Samengesteld door A.A. Roukens

Omvang: 208 pagina's, uitvoering: gebonden

Formaat: 172x240 mm.

Prijs: € 15,90

2e druk

Het wapen van het christelijk geloof

Belangrijke thema's o.a.: Doop, Heilig Avondmaal, overheid, enzovoort.

Vertaling: drs. E.W. Karels-Boonzaaijer en

drs. A. Schimmel-Boonzaaijer

Omvang: 344 pagina's, uitvoering: gebonden

Formaat: 172x240 mm.

Prijs: € 27,90

BESTELBON

Ja, zend mij per omgaande:

..... ex. Oorsprong en weerlegging... (nieuw) à € 47,90

..... ex. Gevangen om het Evangelie à € 15,90

..... ex. De Nederlandse Geloofsbelijdenis à € 15,90

..... ex. Het wapen van het christelijk geloof à € 27,90

Naam: .....

Adres: .....

PC/Woonplaats: .....

Telefoonnummer: .....

U kunt ook per email bestellen: st.gdb@kliksafe.nl of telefonisch: 0186 - 61 18 36